

บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนการผลิต การบริโภค และการกระจายรายได้ของวิสาหกิจชุมชน ศีรษะระดับของการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนารูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการสำรวจระดับปฏิบัติการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

2.1 การกำหนดขนาดตัวอย่าง

2.1.1 การกำหนดขนาดตัวอย่างการศึกษาระดับปฏิบัติการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การสำรวจระดับปฏิบัติการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มอาชีพ ตำบลนาหนองทุ่ม อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น ซึ่งในปี 2552 มีทะเบียนกลุ่มอาชีพ จำนวนทั้งสิ้น 19 กลุ่มอาชีพ¹ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-1 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มอาชีพที่จดทะเบียนกับทางราชการ และยังคงดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน 5 กลุ่ม คือ กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเย็บผ้า กลุ่มทำวิกรม กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดและกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่าง กรณีทราบจำนวนประชากร โดยค่าความคาดเคลื่อนที่กำหนดให้ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ใช้สูตร Taro Yamane

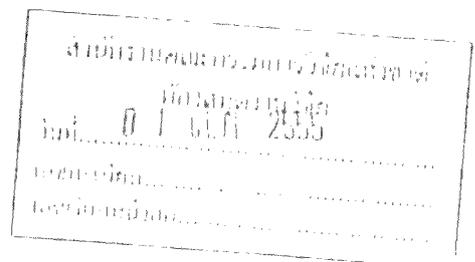
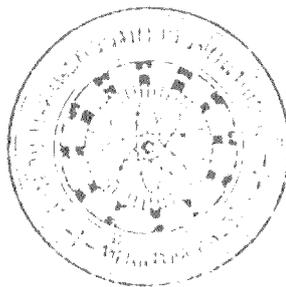
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนสมาชิกของกลุ่มอาชีพ

e = ค่าความคาดเคลื่อนที่กำหนดให้ที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

$$n = \frac{150}{1 + 150(0.1)^2} = 60 \text{ ตัวอย่าง}$$

¹ พัฒนาชุมชนตำบลนาหนองทุ่ม องค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2-1 ทะเบียนกลุ่มอาชีพ ประจำปี พ.ศ. 2552
องค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอูมแพ จังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม/องค์กรชุมชน	ที่ตั้ง	จำนวนสมาชิก (ครัวเรือน)	จำนวนทุน หมุนเวียน	หมายเหตุ
1	กลุ่มกระเช้าดอกไม้	55 ม.2 ต.นาหนองทุ่ม	20	2,000.-	
2	กลุ่มแม่บ้านห้วยอีเปาะ	56 ม.3 ต.นาหนองทุ่ม	18	4,000.-	
3	กลุ่มเย็บผ้า	ม.3 ต.นาหนองทุ่ม	12	9,000.-	
4	เครือข่ายกลุ่มสตรีทำวิกรม	453 ม.4 ต.นาหนองทุ่ม	30	95,000.-	
5	กลุ่มทอผ้า/ตัดเย็บ	564 ม.5 ต.นาหนองทุ่ม	9	8,000.-	
6	กลุ่มจักสานแข่งปลาทุ	ม.6 ต.นาหนองทุ่ม	50	ไม่มี	
7	กลุ่มทำวิกรมบ้าน วังยาวน้อย	ม.7 ต.นาหนองทุ่ม	11	60,000.-	ดำเนินการ
8	กลุ่มผู้ปลูกพริก	39 ม.9 ต.นาหนองทุ่ม	14	30,000.-	
9	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ	39 ม.9 ต.นาหนองทุ่ม	-	-	
10	กลุ่มแม่บ้านอาหารไทย	ม.9 ต.นาหนองทุ่ม	9	13,300.-	
11	กลุ่มทำวิกรม	187 ม.9 ต.นาหนองทุ่ม	5	45,000.-	
12	กลุ่มจักสาน	151 ม.10 ต.นาหนองทุ่ม	5	ไม่มี	
13	กลุ่มทอผ้า	149 ม.10 ต.นาหนองทุ่ม	15	8,000.-	
14	กลุ่มสตรีเย็บผ้า	ม.11 ต.นาหนองทุ่ม	15	-	ดำเนินการ
15	กลุ่มปลูกหมอนเลี้ยงไหม	ม.11 ต.นาหนองทุ่ม	15	-	
16	กลุ่มสตรีบ้านวังศักดิ์	57 ม.13 ต.นาหนองทุ่ม	21	20,000.-	
17	กลุ่มสหกรณ์ทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด	55 หมู่ 2 ต.นาหนองทุ่ม	41		ดำเนินการ อยู่
18	กลุ่มสตรีสหกรณ์	หมู่ที่ 5 ต.นาหนองทุ่ม	35		ดำเนินการ อยู่
19	กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ม.11ต.นาหนองทุ่ม	33		เริ่ม ดำเนินการ

ที่มา : ทะเบียนกลุ่มอาชีพ องค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอูมแพ จังหวัดขอนแก่น

2.2 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล จะดำเนินการ เป็น 3 ส่วน คือ

2.2.1 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study)

การรวบรวมข้อมูลบริบทของชุมชน โดยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากบทความวารสาร สิ่งพิมพ์ หนังสือ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารของทางราชการ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและรวบรวมข้อมูลทาง ด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ในตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอูมแพ จังหวัดขอนแก่น

2.2.2 การรวบรวมข้อมูลระดับปฏิบัติการ

การศึกษาระดับปฏิบัติการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนนี้ ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม จากข้อสรุปข้อมูลที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิจัย จากหัวหน้าครัวเรือนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย 7 ส่วน คือ

1) ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ของกลุ่มประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู จำนวนสมาชิก ที่สามารถช่วยเป็นแรงงานในการทำงานในครอบครัว อาชีพหลักในปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน ของครอบครัว อาชีพเสริม รายได้จากอาชีพเสริม ฐานะทางการเงิน รายได้ของครอบครัวเพียงพอกับการใช้จ่ายในแต่ละเดือนหรือไม่ ค่าใช้จ่ายในการประจำวันในการซื้ออาหารเพื่อการบริโภค ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพในแต่ละเดือน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ความต้องการกู้ยืมเงิน เหตุผลหลักในการกู้ยืมเงิน ความถี่ในการกู้ยืมเงิน แหล่งกู้ยืมเงิน จำนวนหนี้สินในปัจจุบัน จำนวนเงินออมต่อเดือน เหตุผลในการออม

2) ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคำถามเกี่ยวกับแบบแผนการผลิต การบริโภค การกระจายรายได้ของวิสาหกิจชุมชน การสนับสนุนทรัพยากรการผลิตอย่างเพียงพอ การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การจัดพื้นที่ให้มีแหล่งน้ำเพียงพอ การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน และระบบนิเวศวิทยาโดยวิธีการธรรมชาติ การลดต้นทุนการผลิต การได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร การรวมกลุ่ม ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพ

คำถามเป็นการเลือกตอบเพื่อวัดระดับการปฏิบัติกิจกรรมของประชากร แบ่งเป็นกลุ่มที่ปฏิบัติ และไม่ได้ปฏิบัติ โดยกำหนดเกณฑ์คะแนนดังนี้

- กลุ่มที่ไม่ได้ปฏิบัติ มีระดับคะแนน 0 คะแนน
- กลุ่มที่ปฏิบัติ กำหนดการให้คะแนนเป็น 3 ระดับ คือ

ปฏิบัติมาก	มีระดับคะแนน 3 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	มีระดับคะแนน 2 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	มีระดับคะแนน 1 คะแนน

2.2.3 วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของชุมชน (SWOT)

ในขั้นกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะรวบรวมข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสฯ (SWOT) โดยจัดเวทีประชาคมระหว่างผู้บริหาร อบต. ผู้นำชุมชนและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

2.2.4 การรวบรวมข้อมูลศักยภาพกลุ่มอาชีพ

การประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนโดยใช้เครื่องมือตามแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยกรมส่งเสริมการเกษตร ตามแนวทางการจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 7 ประเด็น คือ

ส่วนที่ 1 การประเมินกระบวนการ ประกอบด้วย 6 ประเด็น คือ ทิศทางวิสาหกิจ

ชุมชน การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารการตลาด การจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ

ส่วนที่ 2 การประเมินผลลัพธ์ ประกอบ 1 ประเด็น คือ ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

2.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

การศึกษาระดับปฏิบัติการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนนี้ ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

2.3.1 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ในการทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ดังกล่าวเพื่อทดสอบขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำวิจัยและเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการทำวิจัย ตลอดจนเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงขั้นตอนต่าง ๆ ก่อนที่จะลงมือทำการวิจัยจริง

2.3.2 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้าน (Discriminant Power) โดยใช้ Item-total Technique โดยใช้เกณฑ์ $.05$ $r_{38} = .2$ ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) การปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ระหว่าง $0.318 - 0.670$ และความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าอำนาจจำแนก(r) อยู่ระหว่าง $0.332 - 0.667$ (ตารางที่ 2-2 ภาคผนวก ก)

2.3.3 หาค่าความเชื่อมั่นรายด้านและทั้งหมด (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) (Cronbach, 1951 : 297-334) ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.833 และมีค่าความเชื่อมั่นรายด้าน อยู่ระหว่าง $0.808 - 0.830$ และความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.811 และมีค่าความเชื่อมั่นรายด้าน อยู่ระหว่าง $0.773 - 0.810$ (ตาราง 2-2 ภาคผนวก ก)

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ศึกษาในระดับปฏิบัติการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนและส่วนที่ 2 ประเมินศักยภาพของชุมชน ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค (SWOT) และ ส่วนที่ 4 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพ และ SWOT ประมวลเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จุดโดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม การอภิปรายถกปัญหา โดยจัดประชุมกลุ่ม(Focus Group) จากสมาชิกกลุ่มอาชีพ ผู้บริหารท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน ด้วยเทคนิคกระบวนการ A-I-C

2.4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปฏิบัติการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาจากแบบสอบถามระดับปฏิบัติการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากได้รวบรวมและตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูลที่ได้ในทุกคำถามแล้ว ประมวลผลและวิเคราะห์ โดย

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ของคำตอบในคำถามแต่ละข้อ

2.หาค่าเฉลี่ยน้ำหนักของความคิดเห็นของคำตอบในแต่ละข้อโดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean)

3.หาค่าการกระจายน้ำหนักคำตอบ โดยการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.เกณฑ์ในการประเมินระดับการปฏิบัติกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มอาชีพ ในตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละข้อคำถามได้กำหนดเกณฑ์ในการวัดโดยแบ่งเป็น การปฏิบัติ และไม่ปฏิบัติ ทั้งนี้ในการปฏิบัติได้แบ่งระดับการปฏิบัติออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย ส่วนการคำนวณในภาพรวมได้กำหนดเกณฑ์การวัดระดับการปฏิบัติจากค่าเฉลี่ย โดยการหาค่าพิสัย 3 ระดับ จากสูตร ดังนี้

$$\text{ช่วงความกว้างของชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{3-1}{3} = 0.66$$

จำนวนชั้น

ค่าระดับคะแนน 1.00 – 1.66 บ่งชี้ถึง การปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าระดับคะแนน 1.67 – 2.33 บ่งชี้ถึง การปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าระดับคะแนน 2.34 – 3.00 บ่งชี้ถึง การปฏิบัติในระดับมาก

และกำหนดให้ค่าระดับคะแนน 0.00 – 0.99 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรม

การคำนวณในภาพรวมเพื่อแบ่งกลุ่มที่มีการปฏิบัติกิจกรรม กำหนดเกณฑ์การวัดระดับการปฏิบัติจากค่าเฉลี่ย โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

ค่าระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม บ่งชี้ถึง การปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าระดับคะแนนสูงกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยรวม บ่งชี้ถึง การปฏิบัติในระดับมาก

2.4.2 วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชน (SWOT)

ในขั้นกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยการนำข้อมูลจากการประเมินศักยภาพแต่ละประเด็นมาพิจารณาร่วมกับผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของแต่ละวิสาหกิจชุมชน (SWOT) ขั้นตอนต่อไปจะศึกษาหาสาเหตุของปัญหาของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้แผนผังสาเหตุและผลหรือผังก้างปลา (Cause and Effect Diagrams) และขั้นตอนสุดท้ายจะสามารถกำหนดแผนดำเนินการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร อบต. ผู้นำชุมชน และสมาชิกกลุ่มอาชีพ เพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพความพร้อมที่แท้จริง ดังรายละเอียดในขั้นตอนต่าง ๆ ต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ SWOT และ Matrix TOW Analysis²

แนวคิดการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาด หรือ SWOT ซึ่งย่อมาจาก Strengths, Weakness, Opportunities and Threat) นั้นเป็นการระบุถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์ การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีรายละเอียด ดังนี้

²ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ

(1) จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง การวิเคราะห์การดำเนินงานภายใน เช่นการบริหาร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัย และพัฒนา เพื่อการพิจารณาถึงจุดแข็งของการดำเนินงานภายในกลุ่มอาชีพที่บรรลุความสำเร็จ จะกำหนดกลยุทธ์ของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้ประโยชน์จากจุดแข็งจากการดำเนินงานภายในเหล่านี้

(2) จุดอ่อน (Weaknesses) หมายถึง การวิเคราะห์การดำเนินงานภายในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหาร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัย และพัฒนา ซึ่งกลุ่มอาชีพไม่สามารถกระทำได้ดี เพื่อพิจารณาถึงอุปสรรคที่มีต่อความสำเร็จของกลุ่ม ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มอาชีพทำการกำหนดกลยุทธ์ที่สามารถถลบบ้าง หรือปรับปรุงจุดอ่อนของการดำเนินงานภายในเหล่านี้ให้ดีขึ้น

(3) โอกาส (Opportunities) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่ม ดังนั้น กลุ่มอาชีพจะต้องคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี การพัฒนาของคอมพิวเตอร์ และไบโอเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของประชากร การเปลี่ยนแปลงค่านิยม และทัศนคติของพนักงาน และการแข่งขันจากต่างประเทศที่รุนแรงขึ้น เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจทำให้ความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนไป จะทำ ให้ผลิตภัณฑ์ บริการ และกลยุทธ์ของวิสาหกิจชุมชนต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

(4) อุปสรรค (Threats) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่คุกคามต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน สภาพแวดล้อมภายนอกเหล่านี้ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี การแข่งขัน ความเข้มแข็งของคู่แข่ง อัตราดอกเบี้ย และราคาน้ำมันที่สูงขึ้น เป็นต้น

ส่วนที่ 2 แผนผังสาเหตุและผลหรือผังก้างปลา (Cause and Effect Diagrams)

การสร้างแผนผังสาเหตุและผลหรือผังก้างปลา มี 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดประโยคปัญหาที่หัวปลา
2. กำหนดกลุ่มปัจจัยที่จะทำให้เกิดปัญหานั้นๆ
3. ระดมสมองเพื่อหาสาเหตุในแต่ละปัจจัย
4. หาสาเหตุหลักของปัญหา
5. จัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ
6. ใช้แนวทางการปรับปรุงที่จำเป็น

2.4.2 การประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน

การประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนโดยใช้เครื่องมือตามแบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ตามแนวทางการจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management) ข้อมูลจากแบบประเมินซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 7 ประเด็น สามารถนำข้อมูลที่ได้มาหาระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ได้ดังนี้

- ก. การกำหนดคะแนน 3 ระดับ คือ ดี ปานกลาง และต้องปรับปรุง
- ข. การหาคะแนนที่ห่างกันในแต่ละช่วงชั้น

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{3} = \frac{3-1}{3} = 0.66$$

- ค. การกำหนดระดับช่วงคะแนนในแต่ละชั้น ได้ดังนี้
 ค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 2.34-3.00 มีศักยภาพระดับ ดี
 ค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.67-2.33 คะแนน มีศักยภาพระดับ ปานกลาง
 ค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.00-1.66 คะแนน ศักยภาพระดับ ต้องปรับปรุง

2.4.4 กำหนดกลยุทธ์และรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ในการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการจัดประชุมกลุ่มเฉพาะเพื่อให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วม ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 15 มีนาคม 2553 การชี้แจงชุดโครงการวิจัย ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำวิสาหกิจชุมชน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรตำบลนาหนองทุ่ม

ครั้งที่ 2 วันที่ 2 เมษายน 2553 เพื่อศึกษาข้อมูลศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยการจัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus group) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ผู้นำวิสาหกิจชุมชน และสมาชิก ทั้ง 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเย็บผ้า กลุ่มวิถึผสม กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ครั้งที่ 3 วันที่ 7 พฤษภาคม 2553 จัดเวทีประชาคมเพื่อให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผู้บริหาร อบต. ผู้แทนจากอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ผู้แทนจากสำนักงานเกษตรตำบลนาหนองทุ่ม ในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ในการพัฒนา และระดมสมองแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2553 จัดอบรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผู้เข้าร่วมอบรมได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ผู้บริหาร อบต. ผู้แทนจากอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ผู้แทนจากสำนักงานเกษตรตำบลนาหนองทุ่ม

โดยนำข้อมูลจากการประเมินศักยภาพแต่ละประเด็นมาพิจารณาร่วมกับผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของแต่ละวิสาหกิจชุมชน โดยใช้เครื่องมือเมตริกซ์ TOWS (Matrix TOWS Analysis) เพื่อการกำหนดกลยุทธ์และรูปแบบการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชน สามารถวิเคราะห์ได้ดังภาพที่ 2-1

	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
โอกาส (Opportunities)	มีจุดแข็งและมีโอกาส	มีจุดอ่อนแต่มีโอกาส
อุปสรรค (Threats)	มีจุดแข็งแต่มีอุปสรรค	มีจุดอ่อน และมีอุปสรรค

ภาพที่ 2-1 ตาราง เมตริกซ์ TOWS

จากผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน (Strengths) (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) เพื่อประกอบการตัดสินใจกำหนดรูปแบบการพัฒนาและแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมกับความพร้อม สภาพที่แท้จริง วิสาหกิจชุมชนมีความเข้าใจว่า ความต้องการที่แท้จริงของตนเองคืออะไร อะไรคือจุดอ่อนที่จะต้องได้รับการพัฒนา อะไรคือจุดแข็งหรือเป็นจุดที่เด่นของตนที่หากได้รับการส่งเสริมและพัฒนา จะสามารถส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ หรือการขยายโอกาสในด้านต่าง ๆ แก่วิสาหกิจชุมชน ต่อไป